

Asia: VN/30101/2021

Lausuntopyyntö virkarikossäännösten uudistamista koskevista selvityksistä

Onko muutoksia tapahtunut siinä, missä laajuudessa rikosoikeudellinen virkavastuu on katsottava tarpeelliseksi?

Vastaus

Lausuntopyynnön kohteena olevissa selvityksessä ja arviomuistiossa on tuotu esille rikosoikeudelliseen virkavastuuseen muodostunut epäsymmetria liittyen erityisesti virkarikossääntelyn henkilölliseen soveltamisalaan. Helsingin käräjäoikeudella ei ole lisättävää siihen, mitä selvityksessä ja arviomuistiossa on tuotu esille.

Har det skett ändringar i fråga om behovet av omfattningen av straffrättsligt tjänsteansvar?

Svaran

-

Tuleeko rikosoikeudellisessa virkavastuussa säilyttää laaja ja suppea virkavastuu, vai tuleeko virkavastuun eri henkilöryhmissä olla yhtä laajaa?

Vastaus

Arviomuistiossa on tuotu esille laajan ja suppean virkavastuun perusteita. Arviomuistiossa esitettyjen seikkojen perusteella olisi perustellumpaa myös yhdenvertaisuuden kannalta, että virkavastuu olisi kaikissa henkilöryhmissä yhtä laaja.

Bör inom straffrättsligt tjänsteansvar bibehållas brett och snävt tjänsteansvar eller bör tjänsteansvaret i olika persongrupper vara lika omfattande?

Svaran

Tuleeko rikosoikeudellisen virkavastuun aineellisena keskeisperusteena julkisen vallan käyttämisen (RL 40:11 5 kohta) sijaan olla julkisen hallintotehtävän/julkisen tehtävän hoitaminen?

Vastaus

Selvityksessä ja arviomuistossa kysymystä on arvioitu varsin perusteellisesti. Mikäli virkavastuun tulee olla kaikissa henkilöryhmissä yhtä laaja, rikosoikeudellisen virkavastuun keskeisenä perusteena tulisi olla julkisen hallintotehtävän tai julkisen tehtävän hoitaminen.

Bör den materiella centralgrunden för det straffrättsliga tjänsteansvaret i stället för utövning av offentlig makt (SL 40:11 5 punkten) vara skötseln av offentlig förvaltningsuppgift/offentligt uppdrag?

Svaran

Huomioita rikosoikeudellisen virkavastuun henkilöryhmistä?

Vastaus

Jatkovalmistelussa kehitettäessä rikosoikeudellista virkavastuuta tulee ottaa huomioon laillisuusperiaate. Virkavelvollisuuden sisällön on oltava riittävän täsmällisesti ilmaistu, että virkavastuu voidaan siihen perustaa. Jokaisen rikosoikeudellisessa virkavastuussa olevan tulisi pystyä ennakoita tietämään toimintansa velvollisuudet ja säännösten soveltamisen tulisi olla ennakoitavissa ja olla yhdenmukaista.

Observationer gällande persongrupperna av straffrättsligt tjänsteansvar?

Vastaus

Voitaisiinko rikosoikeudellisen virkavastuusäntelyn rakennetta kehittää huomioon ottaen rikosoikeudellinen laillisuusperiaate?

Vastaus

Selvityksessä ja arviomuistiossa esille tuodut perusteet huomioon ottaen virkavastuusäntelyssä lienee jatkossakin käytettävä ns. blankorangaistussäntelyä ottaen kuitenkin huomioon laillisuusperiaatteen asettamat vaatimukset.

Laillisuusperiaatteen asettamat vaatimukset tulee myös ottaa huomioon, jos selvityksessä esitetyn mukaisesti virkarikossääntelyä tullaan jatkossa kehittämään siten, että kehitetään standardisointi sille, miten virkavelvollisuuksia tulee laissa, asetuksissa sekä määräyksissä kohdentaa virkavastuussa oleville.

Kan strukturen hos den straffrättsliga tjänsteansvarsregleringen utvecklas under beaktande av den straffrättsliga legalitetsprincipen?

Svaran

-

Näkemyksenne rikoslain ulkopuolisista rikosoikeudellista virkavastuuta koskevista säännöksistä?

Vastaus

Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevat säännökset tulisi keskittää rikoslakiin. Virkarikoksena mahdollisesti rangaistavaksi tuleva menettely tulisi kuvata rikoslain ulkopuolisessa säännöksessä rikossäännöksiltä vaadittavalla tarkkuudella ja ainakin niin, että niiden sisältö on ilmaistu riittävän täsmällisesti.

Er åsikt om de straffrättsliga tjänsteansvarsreglerna utanför strafflagen?

Vastaus

-

Mahdollisia kehittämistarpeita rikoslain yksittäisissä virkarikossäännöksissä?

Vastaus

Selvityksessä tuodaan esille yhdeksi virkarikoksia koskeväksi kehitysehdotukseksi se, että tuomioistuinten virkarikostuomioiden rakenne standardisoidaan tuomioiden laadun parantamiseksi ja virkamiesten oikeusturvan parantamiseksi.

Yksittäisestä rikostyyppistä annettava tuomioita koskeva sääntely soveltuu huonosti tuomioistuinten riippumattomuuteen ja kuulostaa varsin erikoiselta. Epäselväksi jää, mitä standardisointi käytännössä tarkoittaisi. Tuomioistuimissa käsiteltävät asiat vaihtelevat ja tilanteet asioissa voivat olla hyvin erilaisia. Tuomiosta on voimassaolevan lainsäädännönkin mukaisesti käytävä ilmi muun muassa se, mihin seikkoihin ja oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu.

Tuomioiden standardisointi voi johtaa siihen, että tuomioiden selvyys ja laatu heikkenevät.

Eventuella utvecklingsbehov beträffande strafflagens enskilda bestämmelser om tjänstebrott?

Svaran

-

Mahdollisia kehittämistarpeita virkarikosten seuraamuksissa?

Vastaus

Arviomuistiossa esille tuoduin tavoin oikeuskäytännössä tuottamuksellisissa virkavelvollisuuden rikkomisissa on ollut kysymys tuomareiden osalta useimmiten huolimattomuusvirheistä, joiden on katsottu heikentävän luottamusta lainkäytön oikeellisuuteen, vaikka merkittävää vahinkoa ei olisi aiheutunut. Kyse on ollut esimerkiksi vanhentuneesta rikoksesta tuomitsemisesta. Kyseisenlaiset huolimattomuusvirheet olisi helposti ehkäistävissä tietojärjestelmien lainkäyttötoimintaa tukevilla toiminnallisuuksilla. Myös laillisuus-valvojat ovat kiinnittäneet tähän huomiota. Tietojärjestelmien kehittäminen kyseisellä tavalla olisi suureksi hyödyksi ja ehkäisisi kyseisenlaisten tahattomien huolimattomuusvirheiden aiheutumista.

Jatkovalmistelussa olisi hyvä pohtia tarkemmin tuottamuksellisten virkarikosten seuraamuksia, varsinkin yksittäisen virkamiehen vahingonkorvausvastuuta.

Eventuella utvecklingsbehov i fråga om påföljderna för tjänstebrott?

Svaran

-

Arvionne arviomuistiossa esitetyistä ehdotuksista?

Vastaus

Arviomuistion johtopäätöksiä osiossa esille tuodut ehdotukset ovat pääosin kannatettavia.

Er bedömning om förslagen i promemorian?

Svaran

-

Arvionne selvityksessä esitetyistä ehdotuksista?

Vastaus

Selvityksessä on esitetty, että selvitetään, voidaanko virkarikollisuutta estää aiempaa paremmin velvoittamalla esimiehet aiempaa selkeämmin valvomaan vastuullaan olevaa kokonaisuutta, lukien mukaan myös alaisten toimet jopa siinä määrin, että avunannon rinnalle esimiesasema voisi olla peruste rikosvastuulle, jos alaisen katsotaan syyllistyneen tunnusmerkistön täyttävään tekoon.

Tuomari on tuomiovaltaa käyttäessään riippumaton. Tuomarilla on itsellään vastuu tuomiovaltansa nojalla tekemistään ratkaisuista. Esimiesasema ei siten voi olla suoraan peruste rikosvastuulle, jos tuomarin katsotaan tuomiovaltaa käyttäessään syyllistyneen tunnusmerkistön täyttävään tekoon.

Er bedömning om förslagen i utredningen?

Svaran

-

Muita huomioita

Vastaus

Mikäli virkarikossäntely tulee jatkossa koskemaan suurempaa määrää henkilöitä, on ennakoitavissa, että myös tuomioistuimissa käsiteltävien asioiden määrät lisääntyvät. On huolehdittava riittävän rahoituksen ja henkilöstön määrästä sekä koulutustarpeiden täyttämisestä.

Övriga synpunkter

Svaran

-

Pakkala Sirpa
Helsingin käräjäoikeus - Käräjätuomari, osastonjohtaja Johanna Nevalainen